

Acquaviva proti Francii, rozsudek ze dne 21. 11. 1995

Stěžovatel: Acquaviva

Žalovaný stát: Francie

Číslo stížnosti: 19248/91

Datum: 21.11.1995

Článek Úmluvy: čl. 6 odst. 1

Rozhodovací formace: Senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: přiměřená lhůta/délka řízení, spravedlivý proces, trestní řízení

Český právní řád: čl. 36 Listiny základních práv a svobod

Významnost: 2

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

21. listopadu 1995

VĚC ACQUAVIVA

(Rozsudek ve věci Acquaviva v. Francie)

Evropský soud pro lidská práva, zasedající v souladu s článkem 43 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a příslušnými ustanoveními Jednacího řádu A jako Senát, který tvořili následující soudci: R. Ryssdal, předseda, F. Matscher, L. - E. Pettiti, C. Russo, A. Spielmann, S. K. Martens, A. N. Loizou, A. B. Baka, K. Jungwiert a dále H. Petzold, tajemník Soudu, po neveřejné poradě, která se konala ve dnech 26. června a 23. října 1995. posledně uvedeného data vynesl následující rozsudek:

POSTUP

1. Případ byl Soudu předán Evropskou komisí pro lidská práva (dále jen „Komise“) 9. září 1994 v tříměsíční lhůtě stanovené článkem 32 § 1 a článkem 47 Úmluvy. Tomu předcházelo podání stížnosti (č. 19248/91) proti Francouzské republice, předložené Komisi podle článku 25 třemi francouzskými občany panem Ange-François, paní Anne-Marie a paní Marie-Noelle Acquavivovými 16. prosince 1991.

Požadavek Komise vycházel z článků 44 a 48 a prohlášení, kterým Francie uznala obligatorní pravomoc Soudu (článek 46). Předmětem žádosti bylo získání rozhodnutí, zda skutkový děj případu zakládá porušení závazků žalovaného státu podle článku 6 § 1 Úmluvy.

2. V odpovědi na dotaz učiněný podle ust. 33 § 3 (d) Jednacího řádu A žadatelé uvedli, že si přejí

osobně se zúčastnit řízení, a ustanovili advokáta, který je bude zastupovat (ust. 30).

3. Do ustaveného Senátu byl v moci úřední jmenován L. - E. Pettiti, zvolený soudce francouzské národnosti (článek 43 Úmluvy), a R. Ryssdal, předseda Soudu (ust. 21 § 3 /b/). Dne 24. září vylosoval předseda za přítomnosti tajemníka dalších sedm členů, a to pány F. Matschera, C. Russoa, A. Spielmanna, S. K. Martense, A. N. Loizou, A. B. Baku a K. Jungwierta (článek 43 in fine Úmluvy a ust. 21 § 4).
4. Pan Ryssdal z titulu funkce předsedy Senátu (ust. 21 § 5) prostřednictvím tajemníka konzultoval se zástupcem francouzské vlády (dále jen „Vláda“), právním zástupcem žadatelů a delegátem Komise postup soudního řízení (ust. 37 § 1 a 38). Na základě toho tajemník obdržel vyjádření žadatelů 24. března 1995 a 1. dubna 1995 pak vyjádření Vlády. Žadatelé na něj odpověděli svým vyjádřením 3. května 1995. Dne 2. května tajemník Komise informoval tajemníka Soudu, že delegát své vyjádření přednese při zasedání Soudu.

Dne 16. ledna 1995 Komise vydala spis o řízení před ní, jak si od ní na základě pokynů předsedy vyžádal tajemník Soudu.

5. V souladu s rozhodnutím předsedy se veřejné zasedání konalo v Paláci lidských práv ve Strasbourgu 19. června 1995. Soud předtím vykonat přípravné řízení.

K Soudu se dostavili:

(a) za Vládu M. Picardová, smírčí soudce, pověřená právním oddělením ministerstva zahraničí, zástupce Vlády, J. - P. Vidallier, smírčí soudce, pověřený oddělením trestních případů a odvolání ministerstva spravedlnosti, poradce;

(b) za Komisi D. Šváby, delegát;

(c) za žadatele V. Stagnara, advokát. F. Martini, advokát, právní zástupci.

Soud vyslechl úvodní přednesy pánů Švábyho, Stagnara a paní Picardové.

SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNÍ

1. Zvláštní okolnosti případu

2. Dne 15. listopadu 1987 přibližně ve 20 hodin byli příslušníci četnického oddílu ve Vescovatu telefonicky informováni paní R. o tom, že právě došlo k přepadení její a manželovy farmy v Querciolu, Sorbo Ocagnano (Haute-Corse). Pachatel útoku byl smrtelně zraněn.

Když celníci dorazili na místo Činu, našli tělo muže, jenž byl později při pitvě identifikován jako Jean-Baptiste Acquaviva. syn a bratr žadatelů. Zemřelý byl militatní nacionalista na útěku, jehož fotografie byla zveřejněna na policejních vyhláškách, nabízejících odměnu za informaci vedoucí k jeho zadržení.

16. R. byl okamžitě umístěn v policejní vazbě, ale byl propuštěn v jednu hodinu a třicet minut 16. listopadu 1987. Jeho žena byla také vyslýchána. Zpráva o pitvě byla vydána 17. listopadu 1987. Následující den státní zástupce v Bastii požádal o balistický a toxikologický rozbor, které mu byly předloženy 4. prosince 1987 a 4. ledna 1988.
17. Ve dvou prohlášeních vydaných den po zabití označila Fronta národního osvobození Korsiky (dále jen „FLNC“) - organizace, která byla v lednu 1983 rozpuštěna - zesnulého jako „soudruha ve zbrani“ a „mučedníka národní věci“, úmyslně zavražděného panem R.

Dne 18. listopadu 1987 pan a paní R. odjeli z Korsiky pod falešnými jmény, jelikož byli velitelem místního četnictva varováni, že nemůže zaručit jejich bezpečnost. Zařízení zmizelo z farmy pana a

paní R. 20. listopadu.

8. Dne 3. prosince 1987 policejní vyšetřování dospělo k tomu, že existovaly dostatečně vážné a pevné důkazy k obvinění R. ze smrtelného zranění, ale že evidentně jednal v sebeobraně.

Dne 11. prosince 1987 rodiče zesnulého podali proti R. žalobu obviňující ho z úkladné vraždy a podali žádost, aby se mohli připojit k soudnímu řízení jako civilní účastník. Přáli si objasnit okolnosti smrti jejich syna a požadovali rekonstrukci událostí; neuplatňovali žádnou škodu. Dne 14. ledna 1988 složili zálohu na náklady ve výši 5000 francouzských franků (FF) na základě rozhodnutí ze 14. prosince 1987.

9. Dne 19. prosince 1987 byla farma R., která byla pod policejním dohledem, částečně zničena bombovým útokem. Vyšetřování zavedené v této záležitosti bylo ukončeno 2. ledna 1990 podle amnestie z 10. července 1989.
10. Vyšetřování v Bastii
11. Vyšetřující soudce
12. Dne 25. ledna 1988 bylo zahájeno vyšetřování ve věci obvinění ze smrtelného zranění neznámým pachatelem. Toho dne byl také soudce Catalano pověřen vyšetřováním a státní zastupitelství požádalo o vyšetření a rekonstrukci událostí.
13. Žadatelé byli vyslechnuti 8. dubna 1988. Dne 13. června 1988 státní zastupitelství požádalo o svědectví lékaře, který podepsal úmrtní list, a velitele četníků. Tyto dvě osoby byly vyslechnuty 25. srpna 1988.

Civilní účastníci byli předvoláni na 4. července 1988, avšak neučinili tak, neboť jejich právník se nemohl dostavit.

Dne 2. září 1988 vyšetřující soudce požádal o vyjádření lékaře, kteří vykonali pitvu. Ti předložili své vyjádření 23. září. Dne 20. září byly převzaty důkazy od zúčastněných četníků jako svědectví.

12. Dne 27. září 1988 byla farma R., která byla na jaře 1988 odkoupena ministerstvem zemědělství, zapečetěna.
13. Dne 13. října 1988 byli žadatelé vyslechnuti v souvislosti s lékařskou zprávou. Trvali na své stížnosti a zdůraznili potřebu rekonstrukce.

Dne 20. října 1988 byl R. předvolán k přednesení svědectví, ale požádal soudce, aby ho omluvil, a k výslechu se 3. listopadu nedoslavil.

14. V dodatečném vyjádření z 26. října 1988 státní zástupce požadoval nové zprávy odborníků, zvláště balistický rozbor. O měsíc později také civilní účastníci usilovali o další kroky ve vyšetřování.

Dne 10. ledna 1989 vyšetřující soudce navštívil letiště Orly blízko Paříže, aby vyslechl pana R. jako „svědka zastoupeného advokátem“ a jeho ženu jako řádného svědka.

15. Dne 11. ledna 1989 soudce zamítl žádosti o další kroky ve vyšetřování předložené Státním zastupitelstvím a civilními účastníky. Státní zastupitelství a civilní účastníci měli proti jeho rozhodnutí námitky.

Pan Catalano, jenž byl jmenován do jiné funkce, byl 12. ledna 1989 nahrazen soudcem Sieversem.

2. Oddělení žalob Odvolacího soudu v Bastii

(a) Řízení týkající se rekonstrukce

16. Státní zástupce v Bastii a civilní účastníci se odvolali k oddělení žalob Odvolacího soudu v Bastii, který v předběžném rozhodnutí z 22. února 1989 rozhodl, že odmítnutí učinit požadované kroky ve vyšetřování zasáhlo do práv civilních účastníků.

V souladu s vyjádřením vrchního státního zástupce oddělení žalob zrušilo rozhodnutí soudce Catalana a nařídilo další kroky ve vyšetřování včetně rekonstrukce událostí na místě činu za přítomnosti R. a dvou balistických expertů. Úkolem provést rekonstrukci pověřili soudce Sieverse a nařídili, že náklady na odborné zprávy budou vyplaceny z veřejných fondů.

17. Dne 31. května 1989 státní zastupitelství předložilo další návrh, podle kterého měli být pan a paní R. přivedeni na místo činu za účelem rekonstrukce. R. byl vyslechnut jako „svědek zastoupený advokátem“ v Paříži 27. června 1989.
18. Dne 10. října 1989 četníci shledali, že pečeti na farmě byly porušeny a že předmět doličný, vchodové dveře, které nesly známky střelby, byly odcizeny. Ve zprávě předložené o deset dní později velitel četníků vyjádřil, že toto znemožnilo provedení rekonstrukce za uspokojivých podmínek, zvláště z hlediska skutečnosti, že v domě nebylo žádné zařízení.

Vyšetřující soudce navštívil místo činu 23. října 1989. Pana R. vyslechl v Paříži 26. října.

19. Dne 31. října 1989 státní zastupitelství v Bastii žádalo zavedení vyšetřování v záležitosti porušení pečeti a krádeže vchodových dveří neznámým pachatelem. Toto vyšetřování bylo následně uzavřeno výrokem shledávajícím, že není o čem rozhodovat.
20. Dne 7. listopadu 1989 vyšetřující soudce nařídil šetření týkající se odstranění zařízení a zmizení dveří. Navštívil místo 9. listopadu a následujícího dne vyslechl žadatele v souvislosti s přípravou rekonstrukce.

V průběhu tohoto šetření soudce vyslechl četníky, kterých se případ týkal, 15. listopadu 1989. syna pana a paní R. 8. prosince a 18. prosince státního zástupce, který byl přivolán v noci, kdy došlo k zabití. Dne 20. prosince vydal pokyny pro předložení důkazů.

21. Vrchní státní zástupce v Bastii mu 15. ledna 1990 sdělil, že provedení rekonstrukce bylo plánováno od začátku vyšetřování.

Rekonstrukce, která se měla uskutečnit 16. ledna 1990 a proběhnout za zvýšených bezpečnostních opatření, se nekonala z důvodů nepřítomnosti R. a důstojníka četnictva, který prováděl šetření, a odmítnutí žadatelů zúčastnit se za takových podmínek.

22. Následující den žadatelé požadovali, aby byla přijata donucovací opatření, pokud se týká pana a paní R.

Dne 19. ledna 1990 státní zastupitelství požádalo o předání materiálů oddělení žalob k rozhodnutí o nových žádostech a stanovení dalšího postupu.

23. Dne 29. ledna 1990 soudce Sievers předal spis oddělení žalob, které 7. března 1990 nařídilo, aby případ byl předán vrchnímu státnímu zástupci. Dne 21. května 1990 posledně zmíněný požádal o rekonstrukci událostí.
24. Dne 12. června 1990 žadatelé podali stížnost týkající se porušení pečeti na domě R. a krádeže vchodových dveří; rovněž žádali, aby se mohli k soudnímu řízení připojit jako civilní účastníci. Tato stížnost týkající se krádeže, zatajení a zničení důkazů byla shledána nepřípustnou z technických důvodů.

(b) Prozatímní řízení týkající se statutu „svědka zastoupeného advokátem“

25. Dne 3. června 1990 se konalo zasedání oddělení žalob Odvolacího soudu v Bastii. Na začátku slyšení žadatelé protestovali proti přítomnosti právníků R. „svědka zastoupeného advokátem“, v soudní síni. Prozatímním rozhodnutím vynesným téhož dne soud námitku povolil a rozsudek ve zbývajících záležitostech odložil na 20. června.
26. R. se podle zákona odvolal ke kasačnímu soudu a požadoval urychlené slyšení ve své záležitosti.

Oddělení žalob v Bastii 20. června 1990 rozhodlo pozastavit řízení až do rozhodnutí kasačního soudu. Toho dne také předseda oddělení nařídil vyšetřujícímu soudci, aby nepodnikal žádné nové kroky až do vydání dalších pokynů.

27. Na žádost státního zástupce a poté i vrchního státního zástupce oddělení žalob rozhodnutím z 27. června 1990 anulovalo pět kroků učiněných ve vyšetřování po 29. lednu 1990.
28. Dne 27. listopadu 1990 kasační soud zamítl odvolání R., které prohlásil za nepřijatelné z toho důvodu, že jeho status „svědka zastoupeného právníkem“ mu nepropůjčoval pozici účastníka soudního řízení.

Status „svědek zastoupený advokátem“, zavedený zákonem č. 87-1062 z 30. prosince 1987, zamýšlel poskytnout osobám, které jsou předmětem žaloby podané civilním účastníkem, stejné záruky jako osobám, které jsou obžalovány nebo, podle současné terminologie, podrobeny soudnímu vyšetřování.

1. Vyšetřování ve Versailles
2. Na žádost vrchního státního zástupce kasační soud 27. února 1991 rozhodl odebrat jurisdikci oddělení žalob v Bastii. Z důvodů veřejné bezpečnosti předal řízení zavedené proti neznámému pachateli ve věci smrtelného zranění oddělení žalob Odvolacího soudu ve Versailles.
3. Toto oddělení posoudilo spis o případu tak, jak byl předán soudcem Sieversem podle jeho rozhodnutí z 29. ledna 1990.

Dne 21. června 1991 vydalo předběžné rozhodnutí, ve kterém vzalo v úvahu žádost vrchního státního zástupce a rozhodlo, „že nebylo nutné vykonat rekonstrukci nařízenou oddělením žalob v Bastii“. Rekonstrukce již, nemohla „být provedena za uspokojivých podmínek. Krom toho by účast pana a paní R. při lakové události znamenala nepřijatelné riziko z hlediska nedostatku bezpečnosti panujícím v projednávané oblasti, jak vyplývá z policejních hlášení.“

Anulovalo všechny kroky učiněné ve věci rekonstrukce, pověřilo svého předsedu, aby pokračoval v dodatečných vyšetřovacích opatřeních schválených 22. února 1989, a nařídilo, že od toho okamžiku další náklady budou hrazeny civilními účastníky, kteří mohou být požádáni o složení další zálohy.

31. Dopisem z 27. srpna 1991 se předseda oddělení žalob obrátil na žadatele, aby ho informovali o tom, jaké kroky by podle nich měly být podniknuty, a 29. října 1991 oddělení žalob předalo vyšetřovací spis kanceláři státního zástupce, aby učinil konečný návrh.
32. Dne 30. října 1991 kancelář státního zástupce ve Versailles požádala o výrok shledávající, že není o čem rozhodovat. Dne 19. listopadu 1991 žadatelé předložili písemné vyjádření usilující o rekonstrukci události.

V rozhodnutí z 10. prosince 1991 oddělení žalob ve Versailles shledalo, že R. jednal v sebeobraně a že neexistovaly dostatečné důkazy, aby ospravedlnily obvinění kohokoliv ze zločinu, který byl předmětem řízení. Prohlásilo proto, že není o čem rozhodovat.

33. Žadatele proti tomuto rozhodnutí podali podle zákona odvolání. V rozsudku ze 14. dubna 1992 bylo jejich odvolání shledáno nepřijatelným trestním oddělením kasačního soudu na základě toho, že žádost nebyla předložena tajemníkovi odvolacího soudu, ale byla zaslána přímo

kasačnímu soudu bez zprostředkování právníkem, který má právo slyšení před kasačním soudem. Důvody odvolání tudíž nebyly kasačnímu soudu právoplatně předloženy. Rozhodnutí bylo žadatelům doručeno 1. září 1992.

34. Příslušné domácí právo a praxe

35. Článek 2 trestního řádu stanoví:

„Každý, kdo osobně utrpí újmu přímo způsobenou závažným zločinem, méně závažným zločinem nebo přestupkem, může zahájit řízení jako civilní účastník, aby dosáhl náhrady za lakovou újmu.

Zastavení takového řízení nemůže oddálit či zastavit trestní řízení kromě případů uvedených v odst. 3 článku 6 tohoto zákona.“

Ovšem v případě přestupků může trestní řízení zahájit pouze orgán žaloby.

Podle odst. 3 článku 6 trestního řádu:

„Trestní řízení může být navíc zaslaveno narovnáním, ve kterém je pro tuto možnost učiněno přesné ustanovení. Může být také zaslaveno v případě stažení žaloby tam, kde tato byla podstatnou podmínkou pro zahájení řízení.“

35. Žádost civilního účastníka, která má za výsledek zastavení řízení u občanských soudů, může být kdykoliv předložena vyšetřujícímu soudci nebo oddělení žalob až, do rozhodnutí uzavírajícího vyšetřování. Odporovat jí mohou orgán žaloby, osoba podrobená vyšetřování nebo jiný civilní účastník, nebo ji může vyšetřující soudce z vlastní iniciativy prohlásit za nepřipustnou nařízením, které musí stanovit důvody a proti kterému je možno se odvolat (článek 87 trestního řádu).

Rozhodnutí vyšetřujícího orgánu povolující žádost civilního účastníka připojit se k řízení neovlivňuje rozhodnutí soudu týkající se přijatelnosti této žádosti.

36. Zásah civilního účastníka může být motivován pouze přáním podpořit veřejnou žalobu a zajistit prokázání viny obžalovaného. Z tohoto důvodu, v souladu s ustálenou judikaturou, může být žádost civilního účastníka přijatelná dokonce i v případě, kdy nárokování újmy není možné. Jako civilní účastník je oběť informována o krocích podniknutých ve vyšetřování, může se odvolat proti rozhodnutí rozporným s jejími zájmy a má přístup k vyšetřovacímu spisu za stejných podmínek jako osoba, proti níž je vyšetřování zavedeno.

37. Jestliže je vyšetřování, které bylo zavedeno na základě stížnosti civilního účastníka, uzavřeno výrokem shledávajícím, že není o čem rozhodovat, každá osoba, která byla předmětem stížnosti, může u trestního a občanského soudu usilovat o náhradu škody a požadovat zahájení trestního řízení proti civilnímu účastníkovi za křivé nařčení; orgán žaloby může také předvolat civilního účastníka před trestní soud, u něhož bylo řízení zahájeno. Jestliže je žádost civilního účastníka prohlášena za nesprávnou a kverulantskou, soud může udělit občanskou pokutu nepřesahující 100 000 FRF (článek 91 trestního řádu).

ŘÍZENÍ PŘED KOMISÍ

38. Pan a paní Acuvivovi a jejich dcera podali žádost ke Komisi 16. prosince 1991. Stěžovali si na délku vyšetřovacího řízení zahájeného na základě jejich žádosti civilního účastníka a udali různé stížnosti podle článku 6 § 1 Úmluvy týkající se rozsudku Odvolacího soudu ve Versailles.

39. Komise prohlásila žádost (č. 19248/91) za přípustnou 1. září 1993. pokud se týkalo délky řízení. Ve své zprávě z 4. července 1994 (článek 31) Komise vyjádřila třidvaceti hlasy proti jednomu názoru, že došlo k porušení článku 6 § 1.

KONEČNÉ NÁVRHY PŘEDLOŽENÉ SOUDU

40. Ve svém vyjádření Vláda žádala Soud, aby rozhodl,

„že žádost podaná Acquavivovými byla v rozporu s ustanoveními Úmluvy a jako alternativní řešení, že byla neodůvodněná“.

PRAVNÍ ZJIŠTĚNÍ

Údajné porušení článku 6 § 1 Úmluvy

41. Rodina Acquavivových si stěžovala na délku řízení souvisejícího s vyšetřováním stížnosti předložené v jejich žádosti civilního účastníka. Podle jejich názoru byla v rozporu s článkem 6 § 1 Úmluvy, podle něhož:

„Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla...v přiměřené lhůtě projednána ... soudem,... který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích...“

1. Aplikovatelnost článku 6 § 1

2. Stěžejním návrhem Vlády, který nepřednesla před Komisí, bylo, že projednávané řízení se netýkalo „občanských práv a závazků“. Nepopírala, že pan Acquaviva a jeho žena a dcera byli oprávněni odhalit pravdu o okolnostech smrti jejich syna a bratra, předložit žádost civilního účastníka o podání veřejné žaloby a požadovat určité kroky ve vyšetřování. Avšak z hlediska aplikovatelnosti článku 6 § 1 zformulovala rozdíl mezi žádostí civilního účastníka usilující o „odplatu“ a takovou, jejímž účelem bylo získání náhrady škody.

Vláda trvala na tom, že jediným cílem žadatelů bylo zahájit vyšetřování. Jejich iniciativa neměla proto občanský charakter v rámci znění článku 6 § 1, ledaže by bylo uznáno, že Úmluva zajišťuje každému právo požadovat trestní odsouzení nebo přinejmenším zahájení trestního řízení proti jiné osobě. Navíc, podání žádosti civilního účastníka bylo třeba odlišit od požadování náhrady, které by mohlo takový krok doprovázet nebo následovat. V tomto případě pro žadatele nevzniklo žádné právo na náhradu a u žádného soudu nebylo zahájeno řízení řešící jakýkoliv spor v této věci.

43. Žadatelé zdůraznili, že jejich žádost civilního účastníka – předložená za účelem podání veřejné žaloby – byla povolena vyšetřujícím soudcem, který je požádal o složení jisté částky peněz jako zálohy na náklady. Soudce tak uznal platnost jejich sporu bez jakéhokoliv rozhodování o jejich právu na náhradu škody, které by mohlo vzniknout pouze v případě odsouzení trestním soudem. Výsledek řízení byl proto rozhodující pro jejich právo na náhradu ve smyslu jejich peněžní a morální újmy.

44. Delegát Komise upozornil, že Komise sama shledala článek 6 § 1 aplikovatelným na základě rozsudku ve věci Tomasi v. Francie ze dne 27. srpna 1992 (Série A č. 241-A, s. 43, § 121). Podání žádosti civilního účastníka žadateli, ačkoliv nebyla doprovázena požadavkem na náhradu škody, vyjadřovalo jejich přání vyvinout iniciativu k zajištění úhrady za škodu, kterou utrpěli; uzavření vyšetřování výrokem shledávajícím, že nebylo o čem rozhodovat, bylo rozhodující pro jejich občanská práva.

45. Soud zopakoval, že aplikovatelnost jedné ze zásadních klauzulí Úmluvy ve své něj vlastnější podstatě stanoví, aby spory skutkově podstatě případu byl posuzován nezávisle na předchozím postoji žalovaného státu (viz, inter alia, rozsudky v následujících věcech: „Belgian linguistic“ ze dne 9. února 1967, Série A č. 5, s. 18-19; Barthold v. Německo ze dne 25. března 1985, Série A č. 90, s. 20, § 41; H. v. Francie ze dne 24. října 1989, Série A č. 162, s. 20, § 47). Soud proto bude zkoumat otázku, zda se projednávané řízení týkalo sporu o „občanských právech a závazcích“ žadatelů.

46. V souladu s principy stanovenými jeho precedenčním právem (viz rozsudky ve věcech Zander v. Švédsko ze dne 25. listopadu 1993, Série A č. 279-B, s. 38, § 22 a Kerojarvi v. Finsko ze dne 19. července 1995, Série A č. 322. s. 12, § 32) Soud musí zjistit, zda zde existoval spor o „právo“, o němž lze říci, že je, alespoň na pravděpodobném základě, uznáváno domácími zákony. Spor musí být opravdový a závažný; nemusí se týkat pouze existence práva, ale také jeho rozsahu a způsobu jeho uplatňování; a konečně, výsledek řízení musí být pro projednávané právo přímo rozhodující.
47. Soud poznamenal, že žádost Acquavivových, která byla povolena vyšetřujícím soudcem a nebyla zpochybněna orgánem žaloby, jim dočasně znemožnila přístup k občanskému soudu ve věci požadování náhrady za újmu, kterou mohli utrpět.

Tím, že zvolili cestu trestního řízení, žadatelé uvedli v pohyb soudní trestní řízení za účelem docílení usvědčení, které bylo zásadní podmínkou pro přiznání náhrady, a právo na podání žaloby o náhradu škody si podrželi až pro průběh soudu.

Uznání sebeobrany, které vyloučilo jakoukoliv trestní či občanskou odpovědnost, učiněné oddělením žalob Odvolacího soudu ve Versailles (viz výše uvedený odst. 32) je připravilo o právo podat žalobu o náhradu. Výsledek řízení byl proto, z hlediska článku 6 § 1, přímo rozhodující pro stanovení jejich práva na náhradu.

48. Článek 6 § 1 je tedy na projednávaný případ aplikovatelný.
49. Soulad s článkem 6 § 1
50. Zbývá stanovit, zda byla překročena „přijatelná lhůta“. Žadatelé a Komise prohlásili, že byla, zatímco Vláda byla opačného názoru.
51. Doba braná v úvahu
52. Podle žadatelů a Komise řízení započalo 11. prosince 1987, kdy Acquavivovi předložili svou žádost civilního účastníka vyšetřujícímu soudci, a skončilo 14. dubna 1992 rozsudkem kasačního soudu, který prohlásil jejich žádost za nepřipustnou z hlediska zákona (viz výše uvedené odst. 8 a 33).
53. Před Soudem Vláda namítala, že řízení skončilo rozhodnutím oddělení žalob odvolacího soudu ve Versailles, který 10. prosince 1991 (viz výše uvedený odst. 32) shledal, že obžalovaný jednal v sebeobraně; jelikož odvolání Acquavivových bylo kasačním soudem prohlášeno za nepřipustné, nemohlo být zahrnuto do výpočtu příslušné doby.
54. V souladu se svým ustáleným precedenčním právem (viz, inter alia, výše citovaný rozsudek ve věci Tomasi v. Francie, s. 43. § 124) se Soud domnívá, že řízení u kasačního soudu by mělo být bráno v úvahu. Shledal proto, že příslušná doba probíhala od 11. prosince 1987 do 14. dubna 1992, čtyři roky a čtyři měsíce.
55. Přiměřenost délky řízení
56. Přiměřenost délky řízení musí být posuzována ve světle okolností případu a s ohledem na kritéria stanovená precedenčním právem Soudu, zvláště na komplikovanost případu a chování stran a odpovědných orgánů (viz, inter alia, rozsudky ve věcech Vernillo v. Francie ze dne 20. února 1991. Série A č. 198. s. 12, § 30 a Monnet v. Francie ze dne 27. října 1993, Série A č. 273-A. s. 11, § 27).

(a) Komplikovanost případu

54. Žadatelé tvrdili, že případ nebyl nijak komplikovaný.
55. Komise sdílela tento názor.
56. Vláda na druhé straně namítala, že řízení bylo vážně narušeno místním politickým klimatem, které způsobilo odjezd pana a paní R. a obtíže, na něž naráželo soudní vyšetřování. Dále, rozsah pravomoci vyšetřujícího soudce pověřeného oddělením žalob k provádění dalšího šetření a přiznání statutu „svědka zastoupeného advokátem“ panu R. způsobily právní

problémy a měly značný vliv na průběh řízení.

57. Soud neshledal žádné zvláštní obtíže právní povahy. Avšak nepodceňuje politickou situaci panující na Korsice v příslušné době. Tato situace způsobila, že svědci odjeli z Korsiky a báli se na ostrov vrátit i přes opatření, která státní orgány provedly pro jejich ochranu, a vedla k převedení jurisdikce od soudu v Bastii k Odvolacímu soudu ve Versailles. Toto rozhodnutí nevyhnutelně mělo za následek další prodloužení.

(c) Chování žadatelů

58. Podle Vlády žadatelé přispěli k prodloužení řízení. Podáním žádosti civilních účastníků bez čekání na výsledek předběžného šetření, odmítnutím účasti na rekonstrukci 16. ledna 1990 a zahájením různých občanských řízení projednávané řízení zpomalili.
59. Žadatelé odpověděli, že stížnost podali proto, aby vyvážili pasivitu soudních orgánů, a jejich následný postoj byl veden stejným zájmem.
60. Komise zaujala názor, že ani nepřítomnost žadatelů 4. července 1988 (viz výše uvedený odst. 11), ani jejich podání nové stížnosti civilního účastníka 12. června 1990 (viz výše uvedený odst. 24), neměly žádný vliv na délku řízení.
61. Soud zopakoval, že pouze zpoždění připsaná státu mohou oprávněně shledání, že „přiměřená lhůta“ byla překročena (viz, inter alia, výše citovaný rozsudek ve věci H. v. Francie, ss. 21-22, § 55).

V tomto případě žadatelé trvali na přítomnosti „svědka zastoupeného advokátem“ na místě rekonstrukce zločinu, a tím způsobili odklad tohoto opatření (viz výše uvedený odst. 21). Namítali proti přítomnosti právníků zastupujících téhož svědka na slyšení u oddělení žalob v Bastii při posuzování stížnosti týkající se porušení pečeti (viz výše uvedený odst. 25). Dále a především se odmítli dostavit k vyšetřujícímu soudci v Bastii (viz výše uvedený odst. 11) a zúčastnit se rekonstrukce (viz výše uvedený odst. 21). Přispěli tedy k prodloužení řízení.

(b) Chování soudních orgánů

62. Hlavní kritika žadatelů se týkala neuskutečnění rekonstrukce i přes nařízení oddělení žalob v Bastii v této věci.
63. Poukazujíc na mnohé kroky podniknuté ve vyšetřování a soudní rozhodnutí přerušující řízení Vláda tvrdila, že nenastala žádná doba pasivity, která by mohla být posuzována v neprospěch soudních orgánů; posledně zmíněné jednaly v souladu se svými pravomocemi a s řádnou pracovitostí.
64. Komise vyjádřila názor, že „přiměřená lhůta“ byla překročena.
65. Soud poznamenal, že nutné kroky ve vyšetřování byly učiněny obvyklým tempem v měsících následujících po smrti Jean-Baptisty Acquavivy.

Přesto v souladu s Komisí shledal, že rozhodnutí zorganizovat rekonstrukci bylo přijato až 22. února 1989, rok a tři měsíce po projednávaných událostech, a že i pak bylo datum stanoveno na 16. ledna 1990, o jedenáct měsíců později.

66. Ačkoliv státní orgány musí jednat s pečlivostí beroucí zvláštní ohledy na zájmy a práva obhajoby, nemohou opomíjet politické souvislosti tam, kde jako v tomto případě mají vliv na průběh vyšetřování (viz výše uvedené odst. 29 a 57). Takováto situace může oprávněně přerušit průtahy v řízení, neboť článek 6 § 1 je zaměřen především na ochranu zájmů obhajoby a řádného výkonu spravedlnosti.

(c) Závěr

67. Ve světle zvláštních okolností případu a situace na Korsice v příslušné době vyšetřovací řízení celkově nepřekročila „přiměřenou dobu“. Proto nedošlo k porušení článku 6 § 1.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD

1. rozhoduje osmi hlasy proti jednomu, že článek 6 § 1 Úmluvy je v tomto případě aplikovatelný;
2. rozhoduje jednomyslně, že nedošlo k porušení článku 6 § 1.

Vyhotoveno v jazyce anglickém a francouzském a vyhlášeno při veřejném jednání v Paláci lidských práv ve Strabourgu dne 21. listopadu 1995.

Herbert PETZOLD

tajemník

Rolv RYSSDAL

předseda